Kanadai Magyar Ujság

Kanada és az angol birodalom legelterjedtebb magyar lapja.
Megjelenik: szombaton
Előfizetési ára évi $3.00
Külföldi országokban $3.60
Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:
Winnipeg, Man.
296½ Main Street

Kanadai Magyar Ujság

Canadian Hungarian News
Kanadai Magyar Ujság is the leading Hungarian Newspaper with the largest circulation in the British Empire.
Issued every Saturday
Subscription Price
In Canada $3.00
to foreign countries $3.60
Office and printing plant
296½ Main Street
Winnipeg, Man.

VOL. VI. ÉVFOLYAM — WINNIPEG, MANITOBA, 1929. MÁJUS 11. SZOMBAT — NO. 19. SZÁM.

HUNGARY OF TODAY

BY: WILLIAM SHIRER

Reprinted from the Chicago Tribune.

Nine years after the signing of the treaty of Trianon the Hungarians are still down — but not out.

They have been down before. During the past thousand years of they history the turks laid them low for centuries, and later the Austrians and Russians crushed them. But they always recowered for they have been warriors since time immemorial. And there is no reason to believe that they have forgotten the warring prowess of their forefathers, nor that they would hesitate to use it one day in order to wipe out that unjust „peace" They do not want the old pre-war order restored. But they want a place back in the sun.

When a Hungarian boards his street-car or goes into his favorite beer house or cafe he is greeted with a flaming reminder. Placards in all public and business places proclaim the new creed of patriotr:

„I believe in a God; I believe in a fatherland;

I believe in a divine eternal truth;

I believe in the resurrection of Hungary. Amen."

It is prayer which is being mumbled with increasing fervor throughout the land. Now perhaps it is rendered in a tone of despair, but the note is rapidly becoming one of revenge.

This being the under dog at the mercy of the Czechs, the Serbs and the Roumanians and it is hard for the Hungarians them to bear.

The treaty of Trianon deprived Hungary of three-fourths of its prewar territory and two-thirds of its population, and a splendidly workable economic unit was wiped out in the process of dismemberment.

Czecho-Slovakia received the industrial regions of Hungary and Roumania and Jugoslavia got most of the natural resources which formerly supplied the raw material for the industrial north. Hungary once more reverted to almost a purely agricultural nation, hemmed in by nations with fantastically high customs barriers.

In the Trianon treaty, as in all the peace treaties, there were adequate guaranties given to minorities. The 3,250,000 Magyars which were transferred to the three nations of the little entente were guaranteed complete equality before the law, fredom of worship, and the right to use their accustomed language in daily intercourse and in their schools and churches. The minority treaties, of course, were jokers. No one at the peace conference except perhaps the idealistic but naive Woodrow Wilson ever believed that they would receive an ounce of consideration.

—o—

EXCESSES OF NATIONALISMS

(Norman Angell in Foreign Affairs. London.)

Look for a moment at the conduct, recent or remote, of those who have been most clamant about the right of nationality and selfdetermination. Poles, Italians, Southern Slavs, Rumanians, Czechs, Irish, have all for generations protested to high heaven against the infamy of subjecting any of their pepole to alien domination. And yet, when finally on the principle of self-determination they achieved their political independence, the first use made of that independence, notably in the case of Czechoslovakia, Jugoslavia and Rumania is to assert the right to impose its rule upon the oppressed Hungarian population under their rule.

•

EZT A CIKKET ADJA AT ANGOL ISMEROSEINEK OLVASAS VEGETT ES SZEREZZEN LEGALABB EGY UJ BARATOT A FOLDRETIPORT MAGYARSAG UGYENEK!

Ezren pusztultak el az ázsiai földrengésben

AZ OROSZ URALOM ALATT LEVŐ TURKESZTÁNBAN A MULT HÉTEN MEGISMÉTLŐDÖTT FÖLDRENGÉSEKET PERZSIÁBAN SOKKAL BORZALMASABB MEGRÁZKODTATÁS KISERTE. MIG TURKESZTÁNBAN NAGYRÉSZT SZABADBA TUDOTT MENEKULNI A LAKOSSÁG, MÉG MIELŐTT A HÁZAK ROMBADÖLTEK VOLNA ÉS IGY ARANYLAG KEVÉS AZ ÁLDOZATOK SZÁMA — ADDIG PERZSIÁBAN A HALOTTAK SZÁMAT LEGALÁBB EZERRE BECSÜLIK.

Medvének nézte és rálőtt

FOURKES, Ont. május 5. — Arnold Erickson 14 éves fiut halálos sebbel szállitották a Kirkland Lake-i kórházba. A fiu este hazafelé mentében elfáradt és leült Peter Mason farmer háza előtt vezető uton. A farmer a szürkületben nem látta jól, hogy mi ül az ut szélen s miután kiáltására senki sem felelt, két lövést adott le a — medvére. Csak azután vette észre, hogy mit müvelt és most a törvény előtt kell megfelelnie gondatlanságáért.

BAJT HOZTAK EGY WAKAWI MAGYAR GAZDARA A LOVAI

A wakawi „Recorder" jelentése alapján tudatjuk olvasóinkkal, hogy Fogas honiftársunk lovai megbokrosodtak a wakawi Vasut-uccában, amikor a helyi vonat megfutta kisértetiesen hangzó sipját. A megfélemlitett állatok még mielőtt megfékezhették volna őket, nagy sebességgel magukkal ragadták a szekeret és az egyik fordulónál oly lendülettel kanyarodtak, hogy Fogas honfitársunk felesége és két gyermeke kiesett a kocsiból és sulyos zuzódásokat szenvedett.

Rohanó ember-fáklya a winnipegi uccán

A winnipegi Barber ucca lakóinak borzalmas látványban volt részük mult szombaton. Bohuzs János fiatal felesége, mint valami élő fáklya rohant végig az uccán, segitségért kiáltva. Az asszony ruhája főzés közben valahogy lángot fogott, és mire az elő siető mentők kórházba vitték, már teljesen önkivüli állapotba esett a rettenetes kinoktól. Bohuzs három éves kisfia, aki szerencsétlenül járt anyjának segitségére sietett, szintén égési sebeket szenvedett, amelyek azonban nem olyan sulyosak.

A WINNIPEGI TARSASKÖR felkérésére Schefbeck István konzul 15.-én, szerdán este 8 órakor folytatja előadássorozatát a trianoni békéről.

ZAVARGÁSOK EURÓPASZERTE

MAGYARORSZÁGON CSENDBEN, A TÖBBI EURÓPAI ORSZÁGBAN GÉPFEGYVERTÜZZEL ÜLTÉK MEG MÁJUS ELSEJÉT

Mig budapesti kábelek a legteljesebb rendről számolnak be, addig Párisban 3287 tüntetőt volt kénytelen börtönbe zárni a rendőrség, hogy a törni-zuzni kész május elsejei lelkesedésüket egy kissé lehütse. Berlinben még komolyabb és szomorubb volt a helyzet, amennyiben az uccai torlaszokat emelő tüntető tömeg nem engedett a rendőrség feloszlató felhivásának és a kifejlődött harcban a rendőrök és a tüntetők közül nyolcan holtan maradtak a csatatéren és 78 sulyos sebesültet vittek kórházba. A német főváros külvárosaiban még éjjel is folyt a harc a tüntetők és a hatóságok emberei között és csupán akkor vonultak vissza a zavargók, amikor az előhivott páncélautók gépfegyvereiből a levegőbe adott le sortüzeket a rendőrség.

Londonban több ezerre menő tömeg vonult fel a legteljesebb rendben — vörös karszalagokkal. Tekintettel arra, hogy a felvonulók nem vétettek a rend ellen, a „Scotland Yard" emberei nemhogy megakadályozták volna őket abban, hogy a Hyde Parkban beszédeket tartsanak, hanem a szónokot zavaró elemeket el is távolitották a helyszinről. Lengyelország, Lithuania s Ausztria nagyobb városaiban szintén véres összeütközés volt a szétoszlani nem akaró tömeg és a rendőrség között, sőt Spanyolországban több helyen bombarobbanások jelezték, hogy a szélsőséges elemek mennyire be csülik felebarátaik életét.

—o—

Már a repülőgépekről is lehet telefonálni

A New York melletti Hadley Field repülőtéren végtelenül érdekes kisérleteket végeztek, amelynek eredményeképen ezentul bármely magasban lebegő repülőgép közvetlen összeköttetésbe kerülhet az alatta levő városok telefonközpontjával és tetszés szerinti számmal kérhet kapcsolást. A repülőgépen természetesen csak ugy érthetik meg a választ, ha külön üvegfallal el vannak zárva a motorháztól, hogy a berregés meg ne süketitse őket. Ebből következik azután, hogy a „repülő telefonállomás" csak az ugynevezett kabinos, azaz csukott utasszállitógépeken használható teljes eredménnyel.

A kisérletek alkalmával rettenetes vihar dult New York felett, ugyhogy magában a nagy metropolisban sem lehetett elég tisztán hallani a telefont. A záport zuditó felhők fölé, több, mint 2000 láb magasra emelkedő repülőgép utasai azonban a legcsekélyebb zavar nélkül, egészen tisztán hallották a „lentről" beszélők mindenegyes szavát és kedélyesen társalogva ismerőseikkel, kivárták a felhők fölött ragyogó napsugárban, mig odalenn kitombolta magát a vihar.

Elgázolta a vetőgép

ASQUITH, Sask. május 4. — Wallace Souster, aki Asquith-től hat mérföldnyire északkeletre levő farmján buzát vetett, lövainak megtorpanása következtében keresztülesett a gép vetőmag-ládáján. Esés közben véletlenül megrántotta az egyik ló istrángját, mire a négyesfogat megbokrosodott és jó darabig vonszolta a szerencsétlenül járt farmert. Végül is a nehéz vetőgép átugrott Sousteren, aki bár sulyos zuzódásokat szenvedett, mégis megmenekült a rá váró halálától. A csörgés-zörgéstől megijedt és eszeveszett iramban vágtató lovak ugyanis ugy nekiröpitették az egyik magtárnak a vetőgépet, hogy az izzéporrá tört.

NEMSOKÁRA MEGINDUL A WINNIPEG—CALGARY REPÜLŐPOSTA

Az ottawai képviselőház egymillió dollárt szavazott meg a préri repülőposta forgalmának lebonyolitására. A repülőtársaságokkal folytatott tárgyalások eredményeképen a forgalom rövidesen meg fog indulni Winnipeg—Regina—Calgary között. A postaigazgatóság 75 centet fizet mérföldenként a szállitásért.

—o—

A KATHOLIKUSOK NEM FELELŐSEK A MEXIKÓI FORRONGÁSÉRT

Portes Gil Mexikó jelenlegi elnöke, május elsején tartott nagy beszédében kijelentette, hogy a forradalmárokat végleg „elintézte" Calles, a véres kezű diktátor. Ugyanakkor azonban hivatalosan megcáfolta azokat a rágalmakat, melyek a katolikusokat szerették volna a forrongásért felelőssé tenni. Kijelentette, hogy a katholikusok ezután szabadon gyakorolhatják vallásukat és a mexikói kormány kötelességének fogja tartani, hogy megvédje őket a zaklatástól.

TITOKZATOS ROBBANÁS BUFFALÓBAN

Mult pénteken hatalmas dörrenés rázkodtatta meg Buffalo egy részét, amikor a Frontier szállodában eddig ismeretlen okból felrobbant valami és nagy kárt okozott a környező épületekben. Huszonöt családnak menekülnie kellett a szomszédos házakból.

ALBERTAI MAKARÓNIT ESZNEK KINÁBAN

Egy lethbridgei tésztagyár a napokban rendelést kapott Kinából egy egész vagonrakomány makarónira, melyet Vancouveren keresztül fognak Sanghaiba szállitani.

Kanada követséget állit fel Japánban

A brit társállamok függetlenségének ujabb tanubizonysága Kanada követséget állitott fel Tokióban, Japán fővárosában. Herbert Marler, Kanada első japáni követe már utnak is indult Londonba, ahonnan a Japán kanadai követéül kinevezett Jyemasa Tokugawával folytatott tárgyalások után Tokióba utazik.

A két ország ezentul még szorosabb összeköttetésbe fog kerülni Kanada tokiói és Japán ottawai külképviseletei révén és ezentul remélhetőleg nemcsak japán iparcikkel fognak beözönleni Kanadába, hanem a préri acélos buzaszemei is nemsokára mind nagyobb és nagyobb tért fognak hódítani a rizsevő ferdeszeműek birodalmában.

VIHAROSAN KÖSZÖNTÖTT BE A MÁJUSI IDŐ

Noha Nyugatkanadában is esős-borus, sőt sok helyen télies volt az időjárás, ami késleltette a tavaszi munka előhaladását — Keleten valóságos április járta május első napjaiban. A Nagy Tavak környékén óriási viharok dultak és a hatalmas hüllámok nagyban megnehezitették a hajózást. Ezenkivül olyan „májusi" hóviharok dultak Ontarió egyes részein, amilyenre évek óta nem emlékeznek az emberek. North Bay környékén hét incs hó esett, másutt viszont nehéz olmós eső szakadt órákon keresztül, hogy jéggé fagyva megnehezitse a közlekedést. Az idő egész Kanadaszerte tul hüvös, pedig a gazdáknak már nagyon elkelne egy kis melengető nap sütés.

HÉT LÁNY HALT MEG AZ IRONGYÁRBAN

A magyar származásu legnagyobb középkori festőművész: Ajtósi-Dürer Albert szülővárosának, a müemlékeiről hires német Nürnbergnek egyik nagy ceruzagyárában hatalmas robbanás volt, amely hét munkásleányt megölt és sokat megsebesitett.

KAP-E JUTALMAT A FARMER A SIKERDUS GABONÁÉRT?

Ez a kérdés foglalkoztatta az ottawai parlament mezőgazdasági bizottságát, amelyen arról tanácskoztak a szakértők és politikusok, hogy miképpen lehetne a sikérdus gabona után a farmernek külön jutalmat biztositani. A sikérdus gabona ugyanis lényegesen kelendő a gabonapiacon és a malmok a rendes árnál magasabbat is szivesen fizetnek az ilyen buzáért.

Tudvalevő, hogy a magasabb sikértartalmu buza lisztjéből készült kenyér több vizet tud elnyelni a dagasztásnál és igy sokkal rövidebb idő alatt magasabbra kel meg. A molnárok tehát állandóan kutatnak magas sikértartalmu buza után, hogy lisztjeik minőségét fenntarthassák.

A parlamentben most törvényjavaslatot nyujtanak be aziránt, hogy a Grain Act egyes szakaszainak kiegészitésével biztositsák a farmernek a magas sikértartalmu buza után kijáró jutalmat.

FELROBBANT A DINAMIT A ZSEBÉBEN

DRYDEN, Ont. május 5 — Egy Stainer nevü farmert, aki éppen tuskóirtással foglalkozott, darabokra szaggatta a zsebében levő dinamit. Bár azonnal kórházba szállitották, az orvosok nem tudtak rajta segiteni. Hogy mitől robbant fel a dinamit, azt nem tudták megállapitani.

HALÁLSUGÁRRAL KISÉRLETEZNEK AZ EGYESÜLTEKBEN

A Csendes Óceán partján elterülő és British Columbiával határos Washington állam Seattle városában egy drótnélküli távíró kezelő hárommillió volt erejü „halálsugarat" tud előállitani, mely kétszer olyan erejü, mint az átlagos villámcsapás. A mesterségesen előállitott villám tizenhárom láb hosszuságu szikrát lövel és harminc láb területen el tud pusztitani minden élő lényt.

LEGUJABB HIREK

SZABÓ JÁNOS HALÁLRAITÉLT akroni (Ohio) honfitársunk május 4-re tüzött kivégzésének határidejét az amerikai magyarság kegyelmi kérvényére 60 nappal elhalasztották, hogy egy utolsó alkalmat adjanak ártatlansága bebizonyitására.

ONTARIO NAGY TAVAK menti partvidékén százezer dollárokra rugó kárt okozott a mult napokban dühöngő szélvihar, mely a rakpartok tetejéig érő tó vizét felkorbácsolta. Több helyen az ár keresztülépte a gátakat és mintegy ezer akert öntött el, ugyhogy számtalan család volt kénytelen menekülni a veszélyeztetett területről.

A MOZGÓ VONATRÓL IS LEHET TELEFONÁLNI, amint a lapzártakor kapott hirekből értesülünk. Torontó környékén ugyanis megismételték azt a kisérletet, amelynek alapján be fogják vezetni a telefonbeszélgetést a repülőgépek és a rendes telefonhálózat között. A torontói kisérletek is fényesen sikerültek és igy nemsokára bármely utas beszélhet drótnélküli telefonon a mozgó vonatról.

SULYOS ÉGÉSI SEBEKET szenvedett két ájtatoskodó, midőn a saskatchewani Stoughton United Church egyik benzinlámpája felrobbant és percek alatt lángbaboritotta a zsufolásig megtelt templomot.

A VASUTI RENDŐRSÉG Winnipeg közelében ismét elfogott három magyart, akik egy tehervonatra kapaszkodva igyekeztek Keletkanada felé. A három ujkanadást félrevezető két ravasz róka persze kereket oldott, a viszonyokat még nem ismerő magyarokat azonban harminc napra becsukták és igy éppen a legjobb kereseti lehetőséget vesztették el meggondolatlanságuk folytán.

ÁTEVEZETT AZ ATLANTI ÓCEÁNON egy német matróz, aki mult vasárnap kötött ki Cuba szigetén. A bátor német 1928 julius 6.-ika óta evezett a tengeren, mig tiz hónapos megfeszitett munka után végre partot ért. Cubában kiegészitette megrongált felszerelését, élelmet vett fel és folytatta utját New York felé.